

Tezat e Vjenës mbi politikën gjuhësore – 11+1 kërkon forcimin e pjesëmarrjes sociale

Tezat e Vjenës për politikën gjuhësore u përpiluan në prag të Konferencës së XVII-të Ndërkombëtare të Mësuesve të Gjuhës Gjermanë në Vjenë (IDT 2022) nga një grup ndërkombëtar ekspertësh

(shih linkun <https://www.idt-2022.at/site/dieidt/sprachenpolitischethesen>).

Ato u prezantuan gjatë Konferencës Ndërkombëtare të Mësuesve të Gjuhës Gjermane (IDT 2022) dhe u miratuan në aktivitetin përmbyllës më 20 gusht 2022. Tezat u drejtohen politikanëve dhe ekspertëve dhe i referohen motos së konferencës *marr pjesë me anë të gjuhës. Qëllimi parësor i mësimit dhe mësimdhënies së gjuhës dhe edukimit gjuhësor është zhvillimi i aftësive ligjëruese, të cilat mundësojnë dhe nxisin pjesëmarrjen e përgjegjshme në proceset vendimmarrëse dhe pjesëmarrjen e barabartë në shoqëri.

1. Mësimi i gjermanishtes zhvillohet në një shoqëri shumëgjuhëshe. Vetë nxënësit sjellin në klasë përvoja dhe aftësi shumëgjuhëshe dhe shumëkulturore që duhet të merren parasysh. Një politikë gjuhësore që merr parasysh burimet shoqërore dhe individuale, si dhe perspektivat dhe rrethanat globale dhe rajonale, duhet ta mbështesë këtë. Heterogjeniteti gjuhësor dhe kulturor i shoqërisë duhet të reflektohet në hartimin e materialeve mësimore dhe mundësive të të nxënësve, në programe mësimore, në përzgjedhjen e përmbajtjeve mësimore, në arsim, trajnim dhe arsimim të mëtejshëm si dhe në kërkimin shkencor.

2. **Bashkëpunimet ndërkombëtare** duhet të lehtësohen dhe mbështeten financiarisht dhe strukturalisht. Ato janë veçanërisht të suksesshme kur të gjitha palët kanë të drejta të barabarta dhe bashkëpunimi bazohet në një shkëmbim të hapur dhe transparent, për të cilin duhet të sigurohen kushtet e duhura të përgjithshme. Shoqatat profesionale për gjermanishten si gjuhë e huaj dhe/ose gjuhë e dytë kërkojnë mbështetje dhe njohje të veçantë, në mënyrë që të përmbushin detyrat e tyre të rrjetëzimit dhe transferimit të ekspertizës përmes një pozicioni të përforcuar.

3. Parimi mbizotërues i mësimit dhe mësimdhënies së gjermanishtes duhet të jetë ideja e fuqizimit, pra zhvillimi i aftësive gjuhësore që bazohen që në fillim në mësimin e mëtejshëm autonom dhe pjesëmarrjen në shoqëri dhe në vendin e punës. Interesat dhe nevojat e ndryshme të nxënësve duhet të plotësohen me oferta të shumëllojshme sipas nevojave të tyre. Kjo vlen si për mësimin e gjuhës gjermane dhe arsimin e të rriturve ashtu edhe për mësimin e gjuhës në përgjithësi.

4. Repertorët gjuhësorë mund të mundësojnë përfshirjen e tyre në proceset shoqërore. Prandaj, edukimi gjuhësor në kontekstin e migrimit duhet të bazohet në **realitetet e jetës së migrantëve** dhe nevojat e tyre për punë dhe jetën e përditshme. Njohuritë gjuhësore duhet të ndahen nga çështjet ligjore të qëndrimit dhe nuk duhet të kërkohen si një kusht qendror për tregun e punës ose për përfitimin e përfitimeve sociale. Gjuha nuk duhet të keqpërdoret si instrument diskriminimi.

5. **Mësimet e gjermanishtes në shkollë** në mbarë botën duhet të përpilohen në atë mënyrë që i gjithë **repertori gjuhësor** i nxënësve të përdoret si burim dhe që gjuha të ndërthuret me mësimin e lëndëve dhe mësimin e aftësive ndërdisiplinore. Kurrikulat dhe qëllimet mësimore duhet të formulohen në përputhje me këtë gjë, dhe mbështetja gjuhësore dhe edukimi gjuhësor duhet të jenë në gjendje të zhvillohen vazhdimisht nga arsimit parashkollor deri në fund të ciklit shkollor.

6. Në kontekstin e arsimit të lartë, programet e bursave dhe financimi i kërkimit shkencor duhet të zgjerohen përmes mbështetjes shtetërore, me qëllim rritjen e mobilitetit dhe mundësive të bashkëpunimit të studentëve, mësimeve dhe studiuesve, të cilët japin një kontribut të rëndësishëm në mësimin e suksesshëm të gjuhës. Pavarësisht nga prejardhja e tyre socio-ekonomike, atyre duhet t'u jepet akses në mundësitë e dëshiruara të studimit dhe kërkimit, veçanërisht për qëndrimet në vendet gjermanishtfolëse.

7. **Hulumtimi** nuk duhet të monopolizohet apo kufizohet nga politika arsimore. **Liria dhe diversiteti** i tyre në lëndën „Gjuhë e huaj gjermane/Gjuhë gjermane si gjuhë e dytë (DaF/DaZ) duhet të sigurohet. Rezultatet e hulumtimit duhet të njihet nga politika arsimore dhe të zbatohen në masat e duhura. Bashkëpunimi ndërdisiplinor dhe ndërkombëtar në kërkime duhet të promovohet po aq sa qasja e komunikimit shkencor ndaj komunitetit të specializuar global dhe publikut të gjerë.

8. **Mësimdhënësit** në mbarë botën duhet të kenë **akses në oferta kualifikimi me cilësi të lartë** që plotësojnë standardet e cilësisë së lartë dhe të marrin parasysh zhvillimet e fundit në këtë fushë, si dhe të kenë parasysh dallimet rajonale dhe institucionale në kulturat përkatëse të mësimdhënies dhe të nxënies. Kërkesat e ndryshme financiare nuk duhet të jenë pengesë. Pjesëmarrja në kualifikime të ndryshme duhet të mbështetet me të gjitha mjetet e mundshme dhe të njihet e vlerësohet në kontekstin profesional përkatës.

9. Duhet të përmirësohen **kushtet e punës së mësuesve** në shkolla dhe institucionet jashtëshkollore. Është e rëndësishme të sigurohet shpërblimi i duhur, një ekuilibër midis kohës së mësimdhënies dhe kohës për përgatitjen dhe punën vijuese, si dhe marrëdhëniet e punës me perspektiva afatgjata dhe mundësi të mëtejshme kualifikimi.

10. **Ndryshimi digjital** ka hapur një mori mundësish të reja për mësimin dhe mësimdhënien e gjuhëve, p.sh. klasat ballë për ballë, fazat e vetë-mësimin/mësimi autonom dhe klasat virtuale. Digjitalizimi gjithashtu lehtëson bashkëpunimin ndërkombëtar në fushën e kërkimit dhe politikës gjuhësore. Megjithatë, ofertat digjitale nuk mund të zëvendësojnë shkëmbimin në takime fizike dhe ato nuk duhet të çojnë në shkurtimin e burimeve të stafit në vend. Për të siguruar që digjitalizimi të mos përkeqësojë pabarazitë ekzistuese, qasja në botën digjitale duhet të sigurohet për të gjithë, p.sh. në formën e pajisjeve të përshtatshme teknike dhe mundësive të trajnimit.

11. Mësimi i gjuhës gjermane kuptohet si edukim gjuhësor, i cili gjithashtu përfshin të mësuarit estetik dhe reflektues kulturor dhe mundëson diskutimin e stileve të qëndrueshme të jetesës, të drejtave të njeriut dhe barazisë gjinore. Mësimi i gjuhës duhet të promovojë një **kulturë paqeje dhe jo dhunë**, si dhe vlerësimin e diversitetit kulturor duke zhvilluar aftësinë për t'u përfshirë në diskutim. Kështu, mësimi i gjuhës kontribuon në zhvillimin e qëndrueshëm dhe forcon një qëndrim kozmopolit.

Politika gjuhësore duhet të krijohet si një **fushë e pavarur e politikave** që pozicionohet në baza të barabarta në diskutimet me fushat e tjera të politikave dhe nuk shihet vetëm si një çështje ndërsektoriale, siç ka qenë rasti deri tani. Krijimi dhe hartimi i politikës gjuhësore

si fushë e pavarur e politikave është gjithashtu një detyrë vetjake për shtetet respektive, si dhe për institucionet dhe rrjetet ndërkombëtare dhe joqeveritare dhe kuptohet gjithmonë në bazë të shumëgjuhësisë dhe qëllimit të përfshirjes shoqërore dhe individuale.

Prej datës 20 gusht 2022

Citim i rekomanduar: Grupi i Punës për Tezat e Politikave Gjuhësore (2022): Tezat e Vjenës për Politikën Gjuhësore. Miratuar si pjesë e IDT 2022 - XVII. Konferenca ndërkombëtare e mësuesve gjermanë. Online: <https://www.idt-2022.at/site/dieidt/sprachenpolitikthesen>

Anëtarët e grupit të punës (në mënyrë alfabetike): Rudolf de Cillia, Anna-Katharina Draxl, Renate Faistauer, Thomas Fritz, Matthias von Gehlen, Monika Janicka, Matthias Jung, Puneet Kaur, Liana Konstantinidou, Inger Petersen, Sandra Reitbrecht, Julia Ruck, Schweiger, Brigitte Sorger, Thomas Studer